

Innhold:

Fem tonn bly i Hortenskanalen

Den verneverdige Hortenskanalen er sterkt forurensnet av bly og andre miljøgifter.

• side 3

Kartlegger miljøgifter

Kloakk på Nedre Romerike skal kartlegges for miljøgifter og hvor de kommer fra.

• side 4

Samer mot ulv i Herjedalen

En ulvflokk på minst fem dyr spiser tamrein i Herjedalen. Nå krever reineierne at ulven flyttes eller felles.

• side 5

FN aktivt inn for kvotebytte

FN går aktivt inn for en klimaavtale hvor partene kan selge utslippskvoter til hverandre.

• side 6

Nye avtaler underveis

Tre nye avtaler om reduserte utslipp i Europa og Nord-Amerika skal være ferdigforhandlet i 1998.

• side 8

Aviser som drivstoff?

Bakterier kan brukes til å produsere billig hydrogen, med avisepapir som råstoff.

• side 9

Vil ikke merke all genmmaten

EU-landene er nå enige om at bare svært få varer med genmanipulert innhold skal merkes. Direktivet blir gjeldende for Norge også, så fremt Stortinget ikke nedlegger veto. (Foto: Helge Sundt, Samfoto.)

EU-landene har blitt enige om et nytt system for hvordan genmodifiserte matvarer skal merkes. Genmodifisert mat som ikke viser forskjell fra vanlig mat i tester, skal ikke merkes.

Forbrukerrådet reagerer på forslaget.

Direktivet skal endelig godkjennes av EU-parlamentet før vedtaket blir lovfestet. Så fremt Stortinget ikke nedlegger veto, vil reglene for merking også bli gjeldende i Norge. Slikt veto har aldri tidligere blitt vedtatt mot et direktiv i EØS-avtalen.

• side 3

Viker ikke i klimasaken

Regjeringsskiftet har ikke ført til noen endring i norsk klimapolitikk. Norge nekter stadig å forplikte seg til like store reduksjoner som andre.

Denne uka er verdens nasjoner samlet til forhandlinger om en ny klimaavtale. I avtalen som skal undertegnes neste år, nekter Norge å akseptere at alle vestlige

land skal redusere sine utslipp like mye i prosent. Ifølge Miljøverndepartementet er det en rekke problemer med en slik avtale.

• side 7

Kirkerom for mangfold

Biologisk mangfold skal bevares ved hjelp av kirkespiret. I Spydeberg bores det hull i kirken for å ta vare på truede flaggermusstammer i området. Nå kan langørøfflaggermusen gå lysere netter i møte.

• side 12

Natur & miljø Bulletin

utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør (konst.):

Ole P. Pedersen.

Redaksjon: Jens Petter Toldnæs, Siri Lehne Nilsen, Audun Garberg.

Adresse: Postboks 2113 Grønerløkka, 0505 Oslo.

Tlf: 22 71 55 20.

Faks: 22 71 56 40.

Direkte: 22 04 46 + 39 (Nilsen),

41 (Toldnæs), 42 (Pedersen),

44 (Garberg).

E-post: redn@sn.no

Neste utgave: 17.1.1997.

Abonnement: 199/år (privatpersoner), 500/år (bedrifter)

Annonser: Tlf: 22 71 92 20.

Faks: 22 71 92 38.

Trykking: Gan Grafisk. Trykket på 100% resirkulert papir.

Norges Naturvernforbund: Samme postadresse som N&M Bulletin. Web: <http://www.grida.no/ngo/naturvern>

E-post: naturvern@sn.no

Abonner på

Norges ledende miljøavis!

Natur & Miljø Bulletin er Norges ledende miljøavis.

26 ganger i året kommer vi med nyheter, bakgrunnsartikler, reportasjer og intervjuer. Alt er med på å gi et bredt og informativt bilde av miljøtilstanden i Norge og Europa i dag. Fordelt på 22 ordinære nyhetsbulletiner og fire temabulletiner gir vi deg flere nyheter og mer bakgrunn for egne meninger enn noen andre!

Kjenner du noen som ønsker å abonnere, eller vil du gi bort et abonnement i julegave, fyll inn kupongen under!

Ja, jeg vil abonnere på Natur & Miljø Bulletin

☐ **privatabonnement (kr. 199)**

☐ **bedriftsabonnement (kr. 500)**

Navn: _____

Adr: _____

Postnr./sted: _____

Send kupongen til N&M Bulletin, Boks 2113 Grønerløkka, 0505 Oslo.

Redaksjonen i Natur & Miljø Bulletin vil gjerne ønske alle våre lesere, samarbeidspartnere og annonsører

en

riktig god jul

og

et godt nytt år!

Råttent år?

1996 var rottas år. Med noen dårlige miljøvedtak ble det langt fra grønne tolv måneder.

Årsskifter er tid for oppsummering og ettertanke, men også anledning til å skue framover. I det bulletin-redaksjonen avslutter den siste av 26 utgaver i 1996, kan vi slå fast at det var svært langt mellom miljøseirene. Det skal heller ingen synsk spåkone for å forutsi at de slagene som skal stå i 1997, kan bli enda tøffere:

- Hard kamp om rovdirenes rettigheter.
- Stor strid om innholdet i en ny klimaavtale.
- Uenighet om handlingsplan for biologisk mangfold.
- Større press for utbygging av vassdrag, som følge av høye el-priser.

I flere av disse sakene er miljøinteressen på vikende front. Miljøverndepartementet er under et knallhardt press for å endre på rovdyrforvaltningen, slik at det skal bli enda enklere å skyte ulv, bjørn, jerv og gaupe. Få stiller spørsmålsteget ved det absurde i at kjerneområdene for rovdyra fylles opp med sau, og ikke med rovdyr.

At handlingsplanen for biologisk mangfold skal plasseres i en ugunnlig og treg stortingssak, lover slett ikke godt for mangfoldet.

«Bærekraft» har de siste årene vært det beste ordet for politikere som ikke ønsker å gjøre noe som kan være riktig miljømessig, men galt velgermessig. Alle som tenker «bærekraftig» kan nemlig ikke seg et lite grønt skjerv og snakke om kommende generasjoner, enten de produserer PVC eller petroleumsprodukter.

Internasjonalt blir det utvilsomt den kommende klimaavtalen som vil ta verdens oppmerksomhet. Blir dette en god avtale, kan det bli den viktigste miljøprotokollen verden noensinne har underskrevet på. Men muligheten er ganske liten i skrivende stund.

I stedet for å enes om en enkel avtale nå, som forplikter alle land til å redusere utslippene sine, lanseres det ene forslaget etter det andre, med kompliserte formler og problematiseringer. Motivet er ikke spesielt godt skjult; å slippe å redusere egne utslipp. Dyrere bensin eller flere bomringer er jo ikke godt velgeråte.

Vi går fra rotteår i år til oksens år i 1997. Kan Jagland bli toreador med grønn kappe? ■

Lite genmat skal merkes

EU-landene er blitt enige om en merkeordning for genmodifisert mat.

Bare genmat som er påviselig forskjellig fra vanlig mat skal merkes. Formell godkjenning av ordningen gjenstår.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

Sjokoladen og kjeksen med genmodifisert soya blir neppe merket. Det gjør heller ikke oljen fra genmodifisert raps. Forbrukerne får ikke vite at det er genmodifiserte varer de plukker fra butikkhyllene hvis ikke analyser kan påvise at genmaten har et annet innhold enn vanlig mat. Det er konsekvensen av EUs enighet. Ordningen kan også bli gjeldende i Norge.

— Dette er ikke godt nok, sier Stine Wohl Sem i Forbrukerrådet. Hun mener forbrukernes rett til å vite går lenger.

Negative konsekvenser

— Forbrukerne er ikke bare opptatt av de helsemessige konsekvensene av maten de spiser. Mange ønsker å vite om en vare er genmodifisert eller ikke ut fra miljøvurderinger. For eksempel vil oljen fra genmodifisert raps trolig være lik vanlig rapsolje. Men mange mener at gen-

modifisert raps kan oppføre seg annerledes på åkeren, og få negative konsekvenser for miljøet.

— Noen forbrukere ønsker å vite dette ut fra etiske betraktninger. Andre igjen er opptatt av sosioøkonomiske konsekvenser som nord-sør-forhold.

— Et annet poeng er hva man leter etter i analysene. Man vil bare analysere for helsemessige forskjeller som er kjent i dag, påpeker Sem.

Stor uenighet

Merkeordningen for genmodifisert mat er en del av den såkalte Novel Foods-forordningen. Et omfattende regelverk som skal regulere store deler av vår moderne industri-mat. Arbeidet med forordningen har pågått i flere år, først og fremst fordi uenighet om merking av genmat har forsinket prosessen.

Det så lenge ut som om arbeidet ville stanse helt opp og prosessen måtte starte forfra igjen. Men samme dag som

fristen gikk ut greide et flertall av EU-landene å komme til enighet. Bare Danmark og Østerrike stemte mot. Det samme gjorde De Grønne i EU-parlamentet.

— Fremdeles gjenstår parlamentets endelige godkjenning av saken. Når det vil skje er høyst uklart, sier Guri Tveito i Miljøverndepartementet.

Også i Norge

Som EØS-medlem vil også Norge innføre forordningen — med mindre Stortinget legger ned veto. Vetoretten er hittil ikke benyttet overfor noe EØS-direktiv, og hva som skjer i dette tilfellet gjenstår å se. Mye tyder

på at forordningen slik den ser ut i dag er i strid med holdningen både hos stortingsflertallet og blant folk: I oktober vedtok Stortinget at all genmodifisert mat skal merkes, unntatt i tilfeller hvor det strider mot internasjonale avtaler. Og et lekfolks-panel konkluderte i høst med at vi ikke trenger genmodifiserte varer. Hvis de allikevel skulle komme, ønsket panelet tydelig merking.

Statens Næringsmiddeltilsyn jobber for tiden med mulige løsninger for merking, både i forhold til Novel Foods-forordningen og Stortingets vedtak. ■

Ingen gen-mais til EU

— Genmodifisert mais fra USA kommer ikke inn i EU, og amerikanske eksportører tar store sjanser hvis de prøver allikevel.

Slik lød nylig meldingen fra EU-kommisjonens talsmann, Klaus van der Pas, skriver avisa Politiken.

Selskapet Ciba Geigy har søkt om å få markedsføre genmodifisert mais i EU. Det er stor motstand blant medlemslandene, men saken er foreløpig ikke avgjort.

I USA er imidlertid den samme maistypen godkjent, og

amerikanerne ønsker ikke å skille genmodifisert mais fra vanlig mais når de selger til EU.

Det samme opplevde EU tidligere i år da amerikanerne blandet genmodifiserte soyabønner med vanlige soyabønner. Disse forsyningene ble, tross store protester, importert til EU.

Men denne gangen er holdningen en annen:

— Statutten er klar. Genmodifisert mais er ikke tillatt på markedet, uttalte van der Pas til en gruppe journalister i Brussel. ■

Fem tonn bly i Hortenskanalen

Hortenskanalen er verneverdig, mener Riksantikvaren. Sterk blyforurensning gjør vernearbeidet vanskelig.

N&M Bulletin
JENS P.TOLDNÆS

Riksantikvaren har erklært at Hortenskanalen er verneverdig. Det er derfor bestemt at kanalen skal settes i stand. Kanalen er

imidlertid så sterkt forurensnet av bly at arbeidet er problematisk, heter det i en pressemelding fra Forsvarets bygningstjeneste.

Flere miljøgifter

Miljøtekniske undersøkelser vis-

er at kanalen til dels meget sterkt forurensnet. Sedimentene inneholder omlag fem tonn bly, sju kilo kvikksølv, to kilo kadmium, ti kilo av miljøgiften PAH og en kilo PCB. Dette må fjernes før kanalen kan settes i stand.

Start neste høst

Hortenskanalen eies av Forsvaret. Dersom Forsvarsdepartementet gir tilsagn til finansiering,

vil tiltak for å fjerne de forurensede sedimentene starte i løpet av høsten 1997.

De mest forurensede massene som skal tas opp må deponeres på land, mens det vil bli søkt om tillatelse til å dumpe svakt forurensede masser i sjøen.

Så snart sedimentene er fjernet vil kanalen bli satt i stand slik Riksantikvaren har bestemt. ■

Giftjakt i kloakken

Kloakken på Nedre Romerike skal saumfares på jakt etter miljøgifter.

Kartleggingen av hvem som slipper ut hva starter til våren — hvis prosjektet får økonomisk støtte.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

— Det renseanleggene i praksis gjør i dag, er å fjerne miljøgifter fra avløpsvannet, for så å spre dem utover jordene, sier Ann-Marie Oppegaard, bonde og rådgiver for prosjektet «Ren jord for kommende generasjoner». Hun viser til bruken av kloakkslam som gjødsel i landbruket. Miljømyndighetene ønsker å øke andelen slam som spres på jordene i årene som kommer.

— Det synet støtter jeg, men da må vi forhindre at miljøgifter

tilføres avløpsnett og forurenser slammet, mener Oppegaard.

Samarbeid mot miljøgifter
For å oppnå det har Det Kgl. Selskap for Norges Vel, Jordforsk og renseanlegget RA2 på Lillestrøm gått sammen om et prosjekt som skal kartlegge og redusere utslippene av miljøgifter.

Fra sykehus og privathjem
I første omgang skal man finne ut hvem som slipper ut hva, både ved hjelp av historiske data,

spørreundersøkelser og målinger.

— Miljøgiftene kan komme fra så mange steder. Bilvaskehaller, tannlegekontor, galvaniseringsindustri og sykehus kan alle forurense kloakken. Det samme kan privathusholdninger som tømmer spesialavfall i avløpet. I tillegg kommer selvfølgelig større industri, sier Oppegaard.

Varierte tiltak

Når kildene er kartlagt, vil prosjektgruppa gå flere veier for å gjøre noe med problemet:

— Overfor husholdningene er det viktig å informere om hvor spesialavfall skal leveres. Vi kan oppfordre bilvaskehaller til å bytte til mindre skadelige vaske-midler. Bedrifter som ikke kan unngå utslipp av miljøgifter, eksempelvis galvanoidindustrien, kan kobles av nettet og istedet ha andre avløpsløsninger, sier Oppegaard.

Flest frivillige løsninger

— Vi vil først og fremst jobbe med frivillige løsninger, men renseanlegget har en viss myndighet til å stille krav, sier Knut-Erik Gjestang i Norges Vel. Han forteller at prosjektgruppen i disse dager jobber med å finne aktuelle sponsorer, og han håper at blant annet Norges forskningsråd vil støtte prosjektet. Det er planlagt å være i fire år, og vil tilsammen koste 2,7 millioner kroner.

▼ fakta

Kloakkslam er partikler — organiske og uorganiske — som blir skilt ut fra avløpsvannet på renseanleggene. I Norge brukes drøyt halvparten som gjødsel, resten deponeres på fyllinger.

Kilde: Natur- og miljøeksikon.

Miljø i øst via internett

Georgia er først ute når hele Sentral- og Øst-Europas miljøtilstand skal legges ut på internett. Prosjektet er utarbeidet i Norge.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

— Hvordan er luftkvaliteten i Tblisi? Vannkvaliteten i Svartehavet? Hvem er de store forurenserne på industrisiden i Georgia? Hva med energisiden? Svarene på dette og mye mer om Georgias miljøtilstand finnes nå på internett.

Først i Øst-Europa

Som det første østeuropeiske land lanserer nå Georgia en omfattende nasjonal miljøstatusrapport på internett. «Miljøstatus Georgia» ble åpnet 28. november i Tblisi av Georgias miljø-

vernminister.

Prosjektet er et samarbeid mellom Miljøverndepartementet i Georgia, FNs miljøvernprogram og forskningsinstitusjonen Grid i Arendal. Rapporten er utarbeidet i Norge. Det er meningen at samtlige 27 land i Sentral- og Øst-Europa skal få sine miljøstatusrapporter ut på nettet. Først ut etter Georgia er Estland, Latvia, Litauen, Ungarn, Ukraina og Polen, som alle har prototyper på miljøstatusen liggende klare.

Viktig for verden

— Når stadig flere land lager miljøstatusrapporter etter opp-

legget fra FNs miljøprogram vil informasjonen være sammenlignbar og en kan følge utviklingen, sier direktør i Grid Arendal, Svein Tveitdal.

Ifølge Tveitdal vil miljøprogrammet for Sentral- og Øst-Europa være det første sammenhengende området i verden som har lett tilgjengelig og sammenlignbar miljøinformasjon. Informasjonen vil være spesielt interessant når FN skal skaffe seg oversikt over verdens miljøtilstand.

200 km i timen på sykkel

Bilen får stadig tøffere konkurranse. En gal franskmann har brutt 200km/t-grensen på sykkel, skriver bladet På Sykkel.

Håp for kjempekatten

Den sibirske tigreren er på frammarsj. Verdens Naturfond har betalt 675 russere i en storstilt aksjon for å finne ut hvor mange sibirske tigre det er igjen i verden, skriver bladet New Scientist. Arten er verdens største kattedyr.

Russerne sporet tigre på snø sist vinter, og resultatet ble bedre enn ventet. Etter tellingene anslås det at det nå er mellom 415 og 475 dyr i området mellom Amur og Russlands stillehavs-kyst. I 1985 ble det anslått at det bare var 250 tigre igjen.

De positive tallene betyr ikke at arten er reddet. Det skytes stadig omlag 50 tigre ulovlig hvert år. Den sibirske tigreren er fryktet som rovdyr og ettertraktet som bytte.

Endel dyr blir skutt når de vandrer inn i bebodde områder. Andre blir drept og solgt til kinesere som bruker ingredienser fra dyret i tradisjonell kinesisk medisin.

Aristoteles fødeby i fare

Aristoteles grunnla logikken og var en av verdens første naturforskere. Nå er, ulogisk nok, hans fødeby truet av naterrasering.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Aristoteles ble født i år 384 før Kristus, i byen Stagira i Tsjeckia. Oldtidsbyen er under arkeologisk utgraving, men er nå truet av det kanadiske gruveselskapet TVX, som vil utvinne gull. Lokalbefolkningen har i protest sperret området i hele ni måneder, melder IPS.

Blokkingene ble fjernet i slutten av oktober etter at en gresk statssekretær, som var involvert i saken, kunne berolige befolkningen med at gruveområdet skulle undersøkes arkeologisk før det eventuelt ble

gitt tillatelse til malmutvinning der.

TVX sier selskapet ikke har avgjort om det vil starte drift i området. Lokalbefolkningen på sin side har gjort det klart at de ikke er fristet av flere arbeidsplasser, og har bedt TVX om å skrinlegge planene.

— Hvis det var noen fordel med kommunistene, så var det at de etterlot området urørt, sier Frantisek Stibal, borgermester i den tsjeckiske landsbyen Kasperske Hory, to kilometer fra den foreslåtte gullgruven.

Gammel miljøsynder
TVX fikk nylig påtale for fjorten

alovorlige brudd på reglene om forurensning av vann ved en gruve i Montana i USA. Dersom selskapet skal utvinne gull i Aristoteles fødeby skal det bygges et eget anlegg for malmbehandlingen. Anlegget skal knuse rundt to tusen tonn malm i døgnet de kommende ti årene, og utvinne gull fra den knuste malmen ved hjelp av cyanid. TVX har brukt 19 millioner kroner på å lete etter gull i de tsjeckiske fjellene.

Galskap

— Dette er galskap. Vi vil ikke ha denne typen kapitalisme, sier Stibal. Han har støtte av mange av de 1650 innbyggerne i landsbyen, såvel som fra nabone på den andre siden av grensen mot Tyskland.

Aristoteles' tenkning har preget Europa i to tusen år. Han var lærer for Aleksander den store, men må kanskje gi tapt for TVX.

Samer mot ulv i Herjedalen

Sultne ulver jakter tamrein i Herjedalen. Nå vil samene ha ulven vekk.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

En ulveflokk på minst fem dyr spiser rein i Herjedalen. Rein-eierne mener situasjonen er uholdbar og vil ha ulvene vekk, skriver Aftenbladet.

I tillegg til at en del rein blir drept blir dyra skremt og spredd over store områder.

Sametinget mener det svenske Naturvårdsverket må gjøre noe med problemet, og at det ikke finnes tid til lange utredninger.

— Ulv i vinterbeiteområdene er en umulighet ettersom de forårsaker store skader på den produktive reinhorden. På en måned kan ulvene rekke å ta

opptil hundre dyr, sier Ingvar Åhrén i Sametinget.

Ville skyte ulvene

Ulv er ikke noe nytt problem i dette området. Forrige vinter forsøkte man å drive ulvene ut av vinterbeitene uten at dette lyktes. Deretter krevde samene at ulven skulle bedøves og flyttes til områder uten reindrift.

— Myndighetene fant ikke noe passende sted å ha ulvene.

Samene forlangte deretter å få skyte dem, men myndighetene nei. Nå er situasjonen forverret fordi ulvene har formert seg, sier Jone Bixo i Jämtlands länsstyrelse.

For mange rein

For få år tilbake var det så mye rein i dette området at Länsstyret i Jämtland forlangte 60 000 dyr slaktet over en to-års periode. Beitetrykket var for stort.

— Rovdyrenes herjinger kan derfor bli ekstra merkbare for enkelte familier ettersom det er avlsdyr som slås ut, enten drektige simler eller framtidige avlsdyr, sier Bixo.

MD får hjelp av skoleelever

Elever på Persbråten videregående skole i Oslo skal lage nye internett-sider for Miljøverndepartementet. Seks elever skal

lage et opplegg for Miljøstatus 1996 og departementets miljøpolitiske redegjørelse, skriver Teknisk Ukeblad.

Sagt og skrevet

Enige i alt?

«Vi kommer helt sikkert ikke til å være enige bestandig. Men mitt ønske er å lytte til de ulike miljøorganisasjonene med det utgangspunkt at de er kritiske og konstruktive bidragsytere.»

Thorbjørn Jagland under debatt i Stortinget.

Kalke hos private?

«Når fiskebestanden i Sør-Norge er i fare, kan ikke nivået på kalkingsbevilgningene være avhengig av hvorvidt Thorbjørn Berntsen og Ap-regjeringen liker private grunneiere.»

Eva Finstad om smak i Dagbladet.

Sløtt eksempel

«De rikeste blant oss er så sløtte eksempler som overhode mulig, fordi deres leve-måte fører til at kloden degenererer. Nå må vi stoppe.»

Steinar Lem, informasjonssjef i Framtiden i våre hender, til Dagbladet.

Politi mot aktivister

«Hvordan vil vår praksis med å straffe blant annet miljøaktivister bli sett på av historien? Politi og rettsvesen brukes i dag mot politiske standpunkter.»

Statsadvokat Jens Petter Odberg i Natur og Samfunn.

PVC er flott?

«PVC er det best undersøkte materialet som finnes.»

Per Erik Bjørklund, daglig leder i PVC Forum, til sitt eget blad PVC Rapport.

Vil betale for å verne

«Folk er teoretisk villige til å betale til dels betydelige beløp for å bevare artsmangfold i urskog, og for å bevare ulv, jerv og bjørn som de færreste får se.»

Prosjektleder Ståle Navrud ved Norges landbruks-høgskole til Aftenposten.

FN aktivt inn for kvotebytte

LONDON: FNs handelsorganisasjon

UNCTAD går nå aktivt inn for en klima-avtale hvor landene kan selge utslippskvoter til hverandre.

N&M Bulletin
OLE P. PEDERSEN

Visegeneralsekretær i UNCTAD, Carlos Fortin, kom med utspillet på en internasjonal miljøkonferanse i London i desember. Fortin mener det å kjøpe og selge utslippsstillatelser av klimagassen CO₂ kan flytte ressurser fra i-land til u-land, samtidig som det sikrer teknologiutvikling i de fattigste områdene i verden.

OECD skeptisk til kvotesystem

LONDON: Ideen om å legge utslippsstillatelser ut for salg møter uventet skepsis innen OECD.

N&M Bulletin
OLE P. PEDERSEN

Jan Corfee Morlot, sjef ved avdelingen for klimaendringer i OECDs miljødirektorat, kom med flere innvendinger mot kjøp og salg av CO₂-kvoter under konferansen.

Morlots argument er at det er hensynet til økonomien, ikke til miljøet, som styrer tanken om et internasjonalt klimamarked. Om et lands industri har fått en øvre grense av utslipp å forholde seg til, vil utslippene i praksis aldri komme lavere. Utslippsstillatelser som landet selv ikke benytter seg av, vil nemlig selges til andre land som trenger det. Dermed blir det ikke noe miljømessig framskritt, var Morlots poeng.

Hun understreket at hun snakket som privatperson, men la ikke skjul på at det er debatt internt i OECD-organisasjonen

om spørsmålet.

Morlot viste til handel med utslipp av bly som et eksempel på at miljøeffekten ikke øker med et marked som styrer. Utslippene gikk først ned etter at blymarkedet åpnet. Disse innsparingene ble så «satt i banken», og ble tatt ut seinere, slik at utslippene ble større enn egentlig tillatt.

Klimasjefen påpekte også at de nasjonale modellene for å beregne CO₂-utslipp på langt nær er gode nok til å brukes i et CO₂-marked. Ifølge Morlot kan usikkerheten i beregningene variere fra inntil fem prosent for CO₂-utslipp fra energisektoren, og opp til 25 prosent for effekten av skogshogst eller utslipp av dinitrogenoksyd (N₂O).

— Med krav til hvert enkelt land vil vi vite hva målene er, og landene vil ha noe å forholde seg til, påpeker Morlot.

U-land skeptiske

Et system med kjøp og salg av utslippskvoter har både Norge og USA stor sans for. Begge land kan i tilfelle betale for tiltak som reduserer utslipp av CO₂ i andre land, mens de nasjonale utslippene øker.

Imidlertid har mange u-land og små stater vært skeptiske, ettersom det kan være en måte for de rike til å «kjøpe seg fri» fra forpliktende avtaler om reduserte utslipp.

UNCTAD innser også at det kan bli vanskelig å overtale u-land til å akseptere en slik løsning, innen en ny klimaavtale skal undertegnes om ett år. Frank Joshua, sjefen for UNCTADs prosjekt om handel med klimagassutslipp, la ikke skjul på problemet.

— Gir de fattige problemet

— De landene som var mot kreditt [slik at tiltak finansiert i andre land godtgjøres en selv] på Berlin-møtet i fjor, vil stadig være mot dette forslaget. De ser

det som om de rike landene skyver problemet over på de fattige, advarer Joshua.

— Vi må gå sakte fram. Kanskje bare 20–30 prosent av de totale utslippene kan være med i et CO₂-marked. Som en første fase kan land komme sammen og utprøve et detaljert handelsreglement. Men det er ikke tid til å utforme dette før møtet i Japan om ett år.

UNCTAD ønsker i første omgang kun å inkludere store aktører innen energisektoren.

Nesten gratis?

Det forlokkende i UNCTADs forslag er at det er omtrent gratis, hevder organisasjonen. Mens flere land hevder det vil koste milliarder av dollar å begrense utslippene av klimagasser, kan UNCTADs system settes i gang med noen fåtalls millioner dollar. Selve kjøp- og salgfunksjonen kan være selvfinansierende, ifølge foreløpige analyser UNCTAD har fått utarbeidet.

— Få opp farten!

LONDON: En ny klimaavtale kan ikke bli perfekt ved første forsøk. Men det er viktig å få en ferdig avtale på bordet, mener lederen for FNs klimapanel (IPCC), Bert Bolin.

N&M Bulletin
OLE P. PEDERSEN

— Nå må vi konsentrere oss om hva som er mulig å få til. Så får vi heller forhandle om en ny og forbedret avtale om fem år, var Bolins oppfordring til politikerne på en klimakonferanse i London i desember.

Svensken, som går av som leder av klimapanelet neste år, påpeker at politikerne må konsentrere seg om det vesentlige i forhandlingene; hvor mye

CO₂ menneskeheten kan akseptere i atmosfæren.

— Bare få skritt framover Bolin peker på at det er så mye fossile brensler på jorda, at CO₂-mengden kan både dobles og tredobles. Det er denne konsentrasjonen som fører til økt oppvarming av jorda, og dermed et endret klima.

— Foreløpig har vi bare tatt få, beskjedne skritt framover. De harde rundene, hvor det avgjøres hvem som blir vinner og hvem

Norsk strategi står fast

LONDON: Regjeringsskiftet har ikke endret Norges strategi i klimaforhandlingene.

N&M Bulletin
OLE P. PEDERSEN

Statssekretær i Miljøverndepartementet, Bernt Bull, deltok på en internasjonal klimakonferanse i London uka før klimaforhandlingene i Geneve.

Norge ville ikke redusere

I juni kunne N&M Bulletin avsløre at daværende statsminister, Gro Harlem Brundtland, ville sette foten ned for en klimaavtale dersom Norge ikke får innfridd sentrale krav. Det viktigste er at Norge ikke vil akseptere å redusere CO₂-utslipp på egen hånd, men ønsker å inngå en avtale med flere andre land, for eksempel hele EØS, om et felles utslippstak. På den måten kan nemlig norsk gass- og oljeutvinning fortsette som planlagt.

Bull henviste til Brundtlands syn på en klimaavtale, og påpekte at det vil være mange problemer knyttet til en avtale som krever at alle i-land reduserer sine CO₂-utslipp med prosentvis like mye.

- En slik avtale favoriserer land som har lav energieffektivitet.
- Den vil ikke være kostnads-effektiv.
- Utslippsreduksjonene blir ikke så store som de kunne blitt med andre typer avtaler.
- Man risikerer å bli låst i et system hvor alle land skal redusere like mye, også i framtidige protokoller.

Forskjeller i EU

Bull gjorde et poeng av at EU, som en enkelt part i klimakonvensjonen, har store interne

forskjeller i hvordan landene møter klimaforpliktelsene; fra store økninger i utslipp til reduksjoner, men at det er EUs totale CO₂-utslipp som er vesentlig.

Norge krever at såkalte «Annex 1»-land, hovedsakelig land i Europa og Nord-Amerika, skal ha anledning til å gjennomføre en ny klimaavtale i fellesskap.

— Døren må også holdes åpen for slike avtaler med andre stater enn Annex 1-landene. En «differensiert tilnærming» er nødvendig i henhold til klimaforhandlingenes mandat, sier Bull.

▼ fakta

Denne uka møttes verdens nasjoner til nye klimaforhandlinger i Geneve. Ifølge mandatet skal forhandlingene lede fram til en forpliktende avtale innen utgangen av 1997. Partene skal møtes til minst to nye forhandlingsrunder neste år, før en avtale skal undertegnes i Kyoto, Japan, i desember.

«Umulige» krav fra USA

LONDON: USA stiller strenge krav til en kommende klimaavtale. Sjefen for forhandlingene mener tiden er for kort til å innfri alle.

N&M Bulletin
OLE P. PEDERSEN

Det er bare tolv måneder til verden igjen skal undertegne en avtale om klimaendringer. Denne gang skal i-land forplikte seg til å redusere utslipp av CO₂. Blir ikke forhandlerne enige innen fristen, vil det være en massiv fiasko.

Men USA stiller meget strenge krav til den kommende avtalen. Dirk Forrester, viseminister i det amerikanske energidepartementet, sa på klimakonferansen i London at det vil være umulig å få en avtale godkjent av den amerikanske kongressen, om «maksimal fleksibilitet» ikke er en del av avtalen.

På godt norsk betyr det at USA må få lov til å kjøpe utslippskvoter eller finansiere tiltak i andre land. I tillegg vil

USA ikke ha en avtale som stiller store krav nå, men vil heller ha lang tid på seg til å innfri moderate reduksjoner; kanskje fram til 2015.

Raúl Estrada-Oyuela, som er styreformann for klimakonvensjonen, avviste imidlertid at disse kravene kan oppfylles i Japan i 1997.

— Jeg vet ikke hvordan maksimal fleksibilitet går overens med forpliktende reduksjoner. Det må vi tenke på, kommenterte Estrada-Oyuela ironisk.

— Kjøp og salg av kvoter er et meget komplisert konsept. Erfaringer fra systemet med svovelkvoter kan ikke enkelt overføres til CO₂. Det vil være en risikabel strategi, advarer Estrada-Oyuela.

Han mener et klimamarked trenger et regelverk som det «ikke er mulig» å få på plass innen tolv måneder.

som blir taper, de står foran oss.

Bolin mener et skifte fra en økonomi som baserer seg på fossile brensler til fornybare ressurser, må komme innen de neste 30 til 50 årene. Men avgjørelsene må tas nå, ettersom dette er tidsperspektivet for investorer i for eksempel kullkraft.

— Utslippene alt for høye

Den nyeste IPCC-rapporten slår fast at vi i dag ser tegn til menneskelig innflytelse på klimaet. Og dagens utslipp er langt over det som tilsier en doubling av CO₂-konsentrasjonen i atmosfæren.

Å doble denne konsentrasjonen kan gi en betydelig oppvarming av jordoverflaten, mener IPCC. Men Bolin påpeker

at CO₂-konsentrasjonen i atmosfæren ikke er en trussel mot jordas eksistens, kun mot dagens samfunn.

— Systemet overlever uansett.

Nye miljømerker i EU

EU-kommisjonen har blitt enige om to nye miljømerker for emballasje: To piler som peker hver sin vei betyr at emballasjen kan brukes på nytt. En pil som danner en ring betyr at emballasjen kan gjenvinnes. I tillegg stilles krav til innholdet i emballasjen, skriver Dagens Nyheter.

Nye miljøavtaler underveis

Nye avtaler om reduserte utslipp til luft i Europa og Nord-Amerika skal etter planen undertegnes i 1998.

N&M Bulletin
ANDREAS TJERNSHAUGEN

Det arbeides med tre nye protokoller under ECE-konvensjonen om langtransporterte luftforurensninger. På et møte i Geneve siste uke i november fastsatte partene i konvensjonen framdriftsplan alle tre; en ny protokoll om nitrogenoksider, flyktige organiske forbindelser (VOC) og amoniakk, samt for egne protokoller om tungmetaller og persistente organiske

miljøgifter. De første forhandlingsmøtene vil finne sted i januar og mars neste år, mens undertegning etter planen skal skje i løpet av 1998.

Flere problemer i en protokoll

Harald Dovland, rådgiver i Miljøverndepartementet, representerte Norge på møtet i Geneve. Han forteller at protokollen om nitrogen, VOC og amoniakk bygger videre på prinsippene i den nye svovel-

protokollen fra 1994. Naturens tålegrenser skal være avgjørende for utslippsmålene, mens fordelingen av reduksjoner fastsettes etter kostnadsberegninger.

Det nye med denne protokollen er at flere miljøproblemer og flere stoffer behandles i en og samme avtale, sier Dovland.

Protokollen tar sikte på å redusere både forurensning, overgjødsling og problemet med høye ozonkonsentrasjoner nær bakken. Dovland ser denne bredden som et fremskritt som kan gi mer miljøvern for hver tusenlapp, men påpeker samtidig at dette gjør forhandlingene ekstra kronglete.

Vellykket stabilisering

Når det gjelder nitrogenoksider (NOx) er en avtale allerede utløpt. Nitrogenprotokollen fra 1988 forpliktet 25 land til å stabilisere utslippene av NOx på nivået fra 1987 innen 1994. En foreløpig oversikt over oppfølgingen viser at landene samlet har hatt en svak reduksjon i utslippene, og at det store flertallet av stater har oppfylt kravet om stabilisering. Omfattende reduksjoner i utslippene vil imidlertid bli krevende, ikke minst fordi biltrafikken står for en stor del av NOx-utslippene.

100 milliarder til miljø

Strukturfondene til EUs fattigste land er blitt unionens mest omfattende miljøstøtte. Tidligere er fondene beskyldt for det motsatte.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

De omstridte strukturfondene i EU har som formål å støtte de økonomisk svakeste landene. Fondene har vært omstridte fordi de ikke har tatt miljøhensyn og fordi de rike medlemslandene må betale tildels store summer til de fattigste.

Til sammen skal fondene dele ut ikke mindre enn 100 milliarder kroner i perioden 1994 – 1999. Tre fjerdedeler av disse pengene går til de fire fattigste landene, Irland, Hellas, Portugal og Spania.

Grønn tråd

Etter at EU-kommisjonen har godkjent en rapport om fondenes aktiviteter i 1995, konkluderer kommisjonen med at strukturfondene nå er blitt EUs mest

omfattende miljøtiltak, skriver den danske avisen Politiken.

For første gang går det som en grønn tråd gjennom alle støtteprosjektene at de enten har et direkte miljøformål, eller at det er blitt tatt særskilte miljøhensyn i beskrivelsen av prosjektene. Tidligere er fondene blitt kritisert for å støtte prosjekter som skader miljøet, blant annet veibygging og demninger.

Kan trekke penger tilbake

EU-kommisjonen har tidligere truet med å trekke tilbake penger til prosjekter som ikke holder miljømessig mål. Foreløpig har det aldri skjedd, men i enkelte tilfelle er broprosjekter i Portugal og Spania forsinket fordi de ikke har fulgt de miljøkravene som var beskrevet i søknaden.

U-land reduserer bruk av ozondrepere

SAN JOSE: Utviklingslandene i sør vil i løpet av de neste tre årene redusere utslippene av stoffer som skader ozonlaget med 21.000 tonn, først og fremst klorfluorkarboner (KFK). Prosjektet kommer til å koste 3,5 milliarder kroner.

IPS
MARCIEL SEQUEIRA

Ministre og representanter for 164 regjeringer ble i desember enige om hvor mye det multinasjonale Montreal-fondet skal bidra med.

Avtalen er et resultat av den åttende konferansen for landene som har undertegnet Wienkonvensjonen, og den fjerde om Montreal-protokollen.

Delegatene diskuterte beløpets størrelse i tre dager. Det laveste forslaget kom fra industri-landene og lød på 2,8 milliarder kroner. 77-landsgruppen (G-77) og Kina kom med det høyeste forslaget, på 4,5 milliarder kroner.

Selv om 77-landsgruppen var svært fornøyd med det endelige beløpet, var ikke alle represen-

tantene like optimistiske.

Det var tilfellet med Sam Ogeri, president for gruppen av land som har undertegnet Montreal-protokollen. Han mente at 21.000 tonn var altfor lite sammenlignet med det som man må kvitte seg med etter år 2000.

Fram til 1999 er det frivillig hvor mye man vil redusere utslippene med, men fra år 2000 til 2005 tvinges alle til å redusere utslippene med 50 prosent.

Mellom 2005 og 2010 er landene nødt til å stanse utslippene av KFK fullstendig. I industrilandene var reduksjonen av utslippene størst i 1995, og på møtet i San Jose ble det vedtatt en utslippskvote på 13.000 tonn for medisinsk bruk.

Aviser kan brukes som drivstoff

LONDON: Bakterier som holder til på havbunnen nær boblende vulkanske avløp, kan få oppgaven med å produsere billig hydrogen til drivstoff. Råstoffet kan være maissirup og avfallspapir.

IPS
JUDITH PERERA

Hydrogen har lenge vært sett på som et nesten perfekt svar på problemet med å dekke behovet for energi samtidig som kravet til ansvar for miljøet skal etterkommes.

Vanligvis produseres hydrogen ved å splitte vannmolekyler, stort sett ved hjelp av elektrolyse, men denne metoden er kostbar og krever dessuten energi.

Nå har vitenskapsfolk fra USA og Storbritannia funnet ut at enzymer fra disse nyoppdagede bakteriene omdanner glykose til hydrogen og vann. Bak oppdagelsen står Jonathan Woodward ved Nasjonallaboratoriet i Oak Ridge, Tennessee. Laboratoriet drives av Lockheed Martin-selskapet for energiforskning på vegne av USAs energidepartement.

Woodward har lyktes i å

framstille hydrogen ved hjelp av bakteriene på laboratorienivå, og ber nå Energidepartementet om penger til å bygge et halvindustrielt produksjonsanlegg.

Ekstreme forhold

Hydrogen er det 21. århundrets drivstoff. Det endelige målet er å omdanne fornybare ressurser til hydrogengass, sier Woodward.

Bakteriene som brukes ble nylig oppdaget og er såkalte ekstremofile organismer, det vil si de lever under svært ekstreme forhold. De lever på store havdyp i fullstendig mørke, under stort trykk og stor varme.

De får energien sin fra kjemikalier og ikke fra lys. En av bakteriene lever av giftig hydrogensulfid, og en annen trives i vann som er varmet opp av undersjøiske vulkaner til vel 112 grader celsius. Det store trykket av havet hindrer vannet i å koke.

Forskningen på disse bakteriene ble utført av Michael Danson og hans kolleger ved Bath-universitetets senter for ekstremofilforskning i Storbritannia. Tidligere forsøk på å produsere hydrogen ved hjelp av enzymer har ikke lyktes fordi de fleste normale enzymer ikke virker særlig godt under høy temperatur, ifølge Danson. Men dette er ikke noe problem med enzymer fra ekstremofile bakterier.

For industriell hydrogenproduksjon etter den nye metoden kan det brukes maissirup som råstoff. Andre muligheter er stivelse, melkesukker, cellulose eller til og med avfallspapir, ifølge Danson.

Varmere hav øker drivhuseffekten?

Hvis havene varmes opp som følge av økt temperatur på jorda, kan drivhuseffekten skyte fart, advarer amerikanske forskere.

Havet tar opp i seg vesentlige mengder av klimagassen CO2 hvert år. FNs klimapanel har hittil regnet med at selv om temperaturen i havet stiger, kommer CO2-opptaket til å være det samme. Men nye teorier hevder at dette opptaket kan halveres. Det betyr at betydelige mengder ekstra CO2 blir værende i atmosfæren, noe som igjen fører til raskere oppvarming.

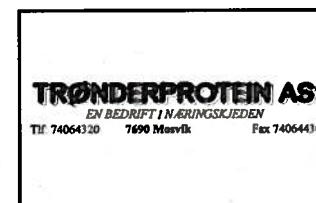
Modellen som forskerne ved Princeton-universitetet har laget, antyder at havene kan øke temperaturen med fem grader, men at hastigheten på havstrømmene dermed vil redusere farten kraftig. I løpet av de 350 årene modellberegningene omfatter, kan altså CO2-opptaket i havet halveres, skriver New Scientist.

Biotekno på nettet

Bioteknologinemnda har etablert hjemmeside på internett. Adressen er: <<http://www.bion.no>>. Her presenteres blant annet nemandas arbeid og arrangementer.

Ny redaktør i Naturvernforbundet

Arild Svalbjørg har sagt opp sin stilling som redaktør i Naturvernforbundet. Ole P. Pedersen er konstituert som redaktør inntil videre.

Kalenderen

16.—17. januar 1997:

Forhandlingsmøte om ministererklæring for integrering av miljø i fiskeriforvaltningen i Nordsjøen, Oslo.

3.—7. mars:

Forhandlinger om ny klima-avtale, Bonn.

4.—5. mars:

Miljøarbeid i marknadsföringen. Konferanse i Stockholm. Arr. Institute for international research AB, +47 — 8 230 210.

13.—14. mars:

Ministermøte for undertegning av avtale om integrering av miljø i fiskeriforvaltningen i Nordsjøen mellom EU-landene og Norge. Bergen.

6.—8. april:

Avfallskonferansen 1997, Trondheim. Arrangør: Norsk renholdsverksforening, 2211 4043.

24.—25. april:

Konferanse om utfasing av miljøgifter i løpet av en generasjon, Bremen, Tyskland. Mer info: Seas At Risk: 5531 3851.

25.—27. april:

Konferanse om human genteknologi, Oslo. Arrangert av Norsk biologforening, 2285 4626.

9.—20. juni:

Partskonferanse for avtalen om internasjonal handel med truede arter, Harare.

23.—27. juni:

Ministermøte i Spania i tilknytning til Oslo- og Pariskommisjonene.

8.—11. juli:

Konferanse om energieffektivitet i industrien arrangeres i New York. Mer info: American Council for an Energy-Efficient Economy, 001 202 429 8873.

VVS design AS
RÅDGIVENDE INGENIØRER I VVS TEKNIKK
INNEMILJØ - ENØK - TILSTANDSKONTROLL

LINDÅS
KOMMUNE

**VEDLIKEHOLD • REPARASJON
OMBYGGING • NYBYGGING**
KVALITET, KOMPETANSE OG PÅLTELICHET er vårt motto.
Fiskerstrand Verft AS
14-0000 FISKERSTRAND • TLF. 70 13 84 40 • TELEFAX 70 13 84 22

GOL
KOMMUNE

Miljøprisen har blitt tildelt til:

HARSTAD KOMMUNE
fordi Harstad kommune har tilrettelagt
for bredt miljøengasjement i befolkningen.

HALDEN KOMMUNE
pga. helheten i miljøarbeidet
og vi nevner spesielt gjennomført
kildesortering for alle innbyggere.

M I L J Ø B Y P R I S E N 19 96

Både Harstad og Halden kommune
oppfordrer andre byer til å stå på!
Slik at vi får bedre konkurranse neste år.

DET NORSKE VERITAS AS
Postboks 408
4001 STAVANGER
Tlf. 51 50 60 00
Fax 51 50 60 70

- ♦ Driftsinspeksjonstjenester: Herunder insp. planlegging/utførelse, løfteutstyr, kvalitetssikring og NDT
- ♦ Sikkerhets- og miljørådgivning, Hazop, Risiko, beredskapsanalyser
- ♦ DNV Certification: Akkreditert system, produkt, person- og miljøsertifisering

På jakt etter nye folk?

Annonsør i N&M Bulletin!

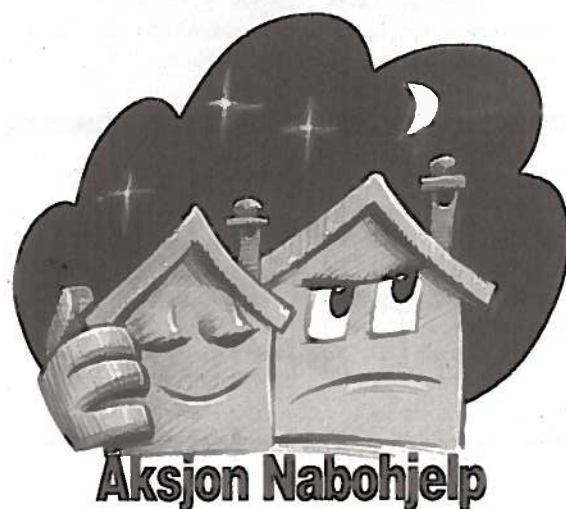
Vi kommer ut hver 14. dag, og retter oss mot lesere innen offentlig forvaltning, utdanning, forskning, politikk og media. Vi leses av store deler av norsk miljøforvaltning, blant annet hele Miljøverndepartementet.

Derfor bør Natur & Miljø Bulletin være et naturlig sted å annonsere for din bedrift, når du skal søke etter nye folk. Stillingsannonse samles på en plass, med felles heading.

Bruk Natur & Miljø Bulletin når nye miljø- og naturvernstillinger skal besettes!

For mer informasjon og bestilling av annonser, kontakt Naturvernforbundets Markedskontakt, tlf. 22 71 92 20.

Med enkle midler og
gode naboer
kan du sikre deg
mot innbrudd

Aksjon Nabohjelp

POLITIET

I fagpressen treffer annonsen din bare de du ønsker å treffe.

I fagpressekatalogen treffer du fagpressen.

Fagpressekatalogen 1997 er gratis. Be om å få den tilsendt.

fagpressen^F

Den Norske Fagpresses Forening
Fagpressens Informasjonskontor
Indekshuset, Drammensvn. 40
Pb. 2913 Solli, N-0230 Oslo

Telefon 22 54 98 50. Telefaks 22 54 98 60

Flaggermus får egne rom i kirken

Ved å bore hull i kirken skal det biologiske mangfoldet i Spydeberg bevares.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Under mottoet «et lite hull for menigheten — et gjennombrudd for biologisk mangfold» har man boret hull i Heli kirke i Spydeberg, nærmere bestemt i kirketårnet.

Hensikten er å få flaggermusene tilbake til kommunen. I Spydebergs handlingsplan for biologisk mangfold heter det at «Spydebergs kirker skal være tilgjengelig for flaggermus».

Flaggermus er begeistret for kirker, og bygningene har stor betydning for flaggermusfaunaen.

Kirkene ligger markert i terrenget, de er fredelige yngleplasser og er ofte omgitt av løvtrær som tiltrekker seg insekter flaggermusene spiser.

Langøret og ukjent

— I mange kirker er det ventiler og åpninger. Hvor det ikke er tilfelle kan boring av hull være et bra tiltak for å hjelpe dyra, sier

viltkonsulent Åsmund Fjellbakk ved miljøvernkvartellet hos Fylkesmannen i Østfold.

Det er mange arter flaggermus i Norge. De fleste befinner seg på rødlista over truede arter, under kategorien «usikker».

— Særlig langøreflaggermus, som er den arten det er snakk om i Spydeberg, vet vi lite om. Arten er veldig vanskelig å oppdage, selv med flaggermusdetektor. En måte er å sjekke oppholdssteder slik som kirketårnet i Spydeberg. Det skal derfor bli spennende å se hvordan dette går, sier Fjellbakk.

Insektmidler dreper

Problemene oppstår når gamle

kirker restaureres. Tetting av hull hører gjerne med til en oppussing, og flaggermusene blir hjemløse.

I tillegg blir det gjerne brukt kjemiske midler mot sopp og insekter. Disse tar også knekken på flaggermusene. Det vil etter hvert bli laget oversikt over insektmidler som ikke skal drepe flaggermusene. Flaggermusene gjør, i motsetning til smågnagere, ingen skade på bygninger.

— Det kan kanskje krasle litt i veggen. I boliger hender det folk reagerer, men i et kirketårn sjenerer det jo ingen, sier Fjellbakk. ■

Mindre penger til vei til utbygging

Regjeringen foreslår å kutte 680 millioner kroner i veibudsjettet for 1997.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

Stortinget foreslo en påplussing på 153 millioner kroner. Men i salderingsproposisjonen til statsbudsjettet går regjeringen inn for å kutte 680 millioner kroner.

I en pressemelding fra departementet poengterer samferdselsminister Sissel Rønbeck at man ikke har redusert bevilgningene til utbygging og modernisering av jernbanenettet, tiltak for kollektivtrafikk, miljø og sikkerhet på vegnettet.

— Kuttene går ut over en del veiprosjekter som er vedtatt, men ikke igangsatt. Dermed blir framdriften i disse prosjektene forsinket, sier informasjonssjef

Ivar Torvik i Samferdselsdepartementet.

Fornøyd

— Vi er godt fornøyd med at en rekke nye prosjekter ikke blir startet opp neste år, sier Rune Gjøs i Norges Naturvernforbund.

— Selv om investeringene for 1997 «bare» ville ha blitt på rundt 230 millioner kroner, ville prosjektene ha bundet opp nesten 1,4 milliarder i senere år, etter som investeringene gjøres over flere år.

Gjøs ser allikevel ingen grunn til å juble for høyt:

— Prosjektene er bare utsatt, ikke skrinlagt. Dessuten er det flere kjempeprosjekter med store miljøkonsekvenser som skal set-

tes i gang. Tilsammen vil de koste 97 millioner kroner i 1997. I tillegg vil prosjektene binde opp 1,7 milliarder kroner på lang sikt.

— Regner man med bompenge-finansieringen i tillegg, blir de totale kostnadene bare på prosjekter som settes i gang neste år på mer enn tre milliarder. I tillegg kommer selvfølgelig alle de veiprosjektene som allerede er i gang.

Ikke miljøhensyn

— Er det miljøhensyn som ligger bak kuttene på 680 millioner kroner?

— Neppe. Da ville kuttene ha blitt brukt på bane istedet. Men det skjer ikke. Tvert imot ser det ut til at NSB ikke får noen påplussinger til sine investeringer i jernbanenettet i 1997.

— Samferdselsdepartementet har ikke kuttet i posten for miljø-

tiltak på veinettet. Det må vel vitne om et visst miljøengasjement?

— Årets statsbudsjett ble lagt fram med kutt i bevilgningene til kollektivtrafikk og sykkel. At det ikke kuttet ytterligere i salderingen, vitner ikke om noe miljøengasjement, sier Gjøs. ■

▼ fakta

Disse nye velprosjektene startes opp neste år:

**Rv 11 Sentrumsringen
Drammen**

Rv 1 Trekantsambandet

Rv 551 Folgefonntunnelen

Rv 1 Valle — Håhjem

Rv 1 Søre Vartdal

E6 Åga — Langnes

Rv 94 Stallogargoflågan

Kilde: Regjeringens salderingsproposisjon